

Jávor Csaba: Solymári lakodalmas szokások

A dolgozat alapját adó beszélgetésre 1997.december 27-én került sor, Solymáron. Beszélgető partnerem a nagymamám. A beszélgetést magnóra vettem, a leírt szövegből kihagytam a kérdéseimet (ezek leginkább a hallottak pontosítását szolgálták), az elmondottakat pedig a történések sorrendjébe szerkesztettem.

Néhány szót a nagymamámról:

Neve özv.Binder Józsefné, Pitz Mária (Rici). Solymáron született, 1920.február 2-án, ott élt a szülői házban 2002. júniusában bekövetkezett haláláig. Anyanyelve német, magyarul az iskolában tanult. Vallására nézve római katolikus. Foglalkozása varrónő, iparendélyét 1955-ben azzal az indoklással kapta meg, hogy solymári népviseletet varr, és így munkája nélkülözhetetlen a faluban. Hivatása nemzedékek óta öröklődött a családban.

Hogyan volt az alkalom? Hát eljöttek, az egész banda, négyen, öten voltak inasok, és énekeltünk itt a lépcsőnél. Aztán elmentünk tejért, az egész banda, és a végén csak azt vettem észre, hogy csak az egyik jön.

És amikor bál volt, meghívott bálba. Kaptam tőle meghívót. Csak télen voltak bálók, minden szombaton, és minden szombaton más fiúval mentünk. Így csereberélődtek a fiúk. Ha többször ugyanazzal a fiúval mentünk, egyből elkezdtek pletykálni.

Ugye meghívót küldött, hát az nem tudott táncolni. Hát hogy lesz ez? Hát egyszer csak jön egy stramm gyerek és fölker táncolni. Táncoltunk egy kört, és az ajtónál egy másik állt, szintén idegen, nem solymári, az is fölker táncolni. Aztán a harmadik, az is fölker táncolni. Hát mi ez? Mindegyik adott egy narancsot, aztán csak ott a Vince, és az is fölker táncolni. Csak úgy lépegettünk, aztán elnevette magát. Azt mondta: Na, hogy tetszik?

Hát, mondom, ezek? Kik ezek? Az egyik volt az öccse és a másik kettő voltak a barátai. Nem solymáriak, Budakesziről. Ezeket hozta, mert ezek tudtak táncolni, hogy táncoltassanak meg. Aztán bajban voltam, mert vacsorát kellett fizetni, ugye, és csak egynek, aki meghívja a lányt, ugye, és most nekem négynek kell fizetni a vacsorát?

A fiú fizette a meghívót, meg adott narancsot, a lány a vacsorát. Rengeteg narancsot kaptam, betettem az ablakba, és mire körülnéztem, már egy sem volt!

Polka volt, keringő, hébe-hóba volt csak tangó. az iskolában tanultunk táncolni, a tornaórán. Volt egy stramm tanár úr, az "Fiúk, hamar össze a padokat!", bezárta az ajtót, aztán megszólalt a gramfon és a tanár úr táncoltatott meg bennünket.

Amiket az öregek táncoltak, azok csak hébe-hóba voltak. Zeppel-polka, Landler, azokat a mi időnkben már nem táncolták. Az idősebbek báljába mi nem tehetjük be a lábunkat, ahová a mamáék mentek táncolni, lehet, hogy akkor még volt ez, de hát...

Volt négy zenekar, solymáriak:Taller-zene, Strack-zene, Hellebrand-zene, és utána jött a Pitz. Mikor ezek ugye kidőltek, és mindegyikből maradt egy-két tag, ezek újra összeálltak, és akkor lett a Pitz-zene. Majdnem mind Pitz volt. Fúvószenekar volt, és éjjél után előkerült a hegedű, nagyon szép, ilyen szalon-zene volt.

Játékok nem voltak, csak a gyerekek játszottak. Csak a Párnás. Hát, az ilyen keringő, le kellett térdelni, és aztán ugye puszi-puszi. Aztán a Gólya. Én ezeket nem szerettem.

Összedugták az öregek a fejüket, az apák, és ők intézték. Neki jó állása volt, nekem házam volt. És igyekeztek bejutni valahova. Ez volt az a ház.

Nem volt iszákos, nem dohányzott, Dolgozott is tisztességesen, és ezt figyelembe kellett venni. Ha egyszer beállított volna, mint a K... bácsi, részegen, akkor én már...

Ott ültünk lányok, egymásba karolva, és akkor jött, és fölker táncolni, háromszor egymás után. Akkor én már láttam, hogy valami van.

Akkor lett szerelmes, amikor írtam neki a frontra, mert olyan szépen írtam.

Nekünk volt eljegyzésünk. Jött és megkért, megkérte a kezemet. Hogy volt? Hát, nagyon titokban ment, nem is hallottam, nem is láttam belőle semmit! Vacsora volt, megtörtént a leánykérés, és itt vacsorázott az egész Binder család. Nem nagy faksznit csináltak ebből! Az öregek megbeszélték, aztán a fiatalokra bízta, ezt a fiatalok intézték egymás közt.

Hazajött, megkért az apámtól, hozott ajándékot, azt a nyeles tükröt. Azt ő csinálta, akkor már üvegcsiszoló volt. Aztán mindjárt az ujjamra húzta a gyűrűt, aztán négy évre eltűnt.

Annyi pénze nem volt, hogy magának is vegyen egy gyűrűt, csak nekem vett, hogy biztosítsa magát! Mert én varrónő voltam, jól kerestem, olyan nagyon csúnya sem voltam.

Szabadságra jött haza, hosszabb időre, a Nagy Visszavonulás után. Együtt esküdtünk a barátnőmmel. A nagybátyám kanonok volt, az adott össze bennünket. A lagzi az külön volt, a vőlegény házában. Én sütöttem mindent, a süteményeket, a beigli, a kuglófokat. Minden asztalra került egy kuglóf, rozsmaring beletűzve. A főzést a mamák intézték, volt húsleves zsemlegombóccal, sült hús, rántott hús.

Reggel mentünk először a tanácsházára, ott volt a tanácsi esküvő, és utána volt a templomi. Dél felé volt az ebéd, aztán jött a tánc, nem sokat, csak a rádió szólt. Akkor háború volt, a zenészek nem voltak otthon, kint voltak a fronton. A barátnőmnél is csöndes volt. Éjfélkor együtt énekelünk. Azt énekeltek minden éjfélkor a rádióban, egy német énekesnő, olyan hangja volt, mint a Karádi Katalinnak, és ezt hallgattuk, de csak halkán.

Amikor nem volt háború, az másképpen volt, mint a miénk, az napokig tartott. A zenészek kísérték a templomba. Voltam ilyen esküvőn, csak mint szakácsnő, felszolgáló. Hatalmas lagzi volt, gazdagok is voltak! Úgyhogy ott volt disznóvágás, meg borjút is vágta!

Mielőtt elindultak imádkoztak: a Szent Család tiszteletére, a Szentháromság tiszteletére és hát a Szűz Mária segítségét kérték. És akkor ugye sírás-rívás volt, nem volt az a nagy boldogság, mint most, aztán úgyis elválnak! Utána indultak a templomba, a zenekar kísérte őket, és már az utcán táncoltak.

Viszik a legények a bort, ez föl van díszítve masnival meg rozsmaringgal, és ki is ürítették, visszamentek új flaskóért, és adtak azoknak, akik durrogattak deszkával meg puskával.

A mise keretében volt az esketés, utána körülmentek az oltár körül, és meg kellett csókolni a keresztet. Mindenki hozott egy keresztet az esküvőjére, és azt odaadták a plébánosnak.

A pap kikísérte őket a templomból, és jöttek a jókívánságok. A pap visszament és akkor jött a pénzsórási meg a ricsaj. Amikor megvolt minden, fényképezés meg ilyenek, a menyasszony meg a vőlegény bementek a paphoz és elhívták. Fő helyre ültették, úgy illett azt.

Először nem engedtek be minket, verset kellett mondani. Aztán az első pohár bor, föl kellett állni és verset mondani ebéd közben meg utána. Nem csináltak olyan cévét, mint most. Nem volt vőfély, úgy alakult, ahogy a résztvevők csinálták. A fiatalok tanultak verseket, azokat elmondták. Így megemelték a poharat és ki kellett inni.

Amikor az ételt főliszolgálták, akkor is voltak versek, és az utolsó az behozta a csontos tányért és elhasalt. Ez direkt volt persze, viccnek. A szakácsnő meg a főzőkanállal járt körbe, égett rongyot csavart rá, és úgy ment körbe kasszírozni, hogy hát elégett a mosogatórongy, járuljanak hozzá. Mindenki adott, ez már ebéd után volt.

Akkor kikérték a menyasszonyt, a keresztapja. A fiúk ellopták a cipőjét, a keresztapjának kellett kiváltani, és akkor a gyerekek elosztották maguk közt. Hát rendesen fizetett a keresztapa! Utána előkérte a menyasszonyt. Föltett egy rozsmaringos kalapot az asztalra, a menyasszonynak először fel kellett lépni a székre, aztán az asztalra, aztán átlépni a kalapot, aztán a másik székre és onnan leemelte. Akkor táncolt vele egy kört, aztán átadta a vőlegénynek és akkor lehetett mindenkinek táncolni.

Aztán levették a fejről a koszorút. Ott ült éjfélkor a terem közepén, és levették a koszorút a keresztanya meg az asszonyok. És akkor meg illett sírni neki, mert hát a lányságától fosztották meg, nem? És akkor még vizet öntöttek alá, hogy még össze is pisilte magát!

Ez attól is függött, hogy milyen a társaság. Amelyik élelmesebb, az jobban sikerült, viccesebb volt. Voltak olyan maflák is, mint én, én nem csináltam nagy faksznit!

Levették a koszorút és utána volt a menyasszonytánc. Nem is öltöztek át, csak levették a koszorút és úgy táncolta a menyasszonyi ruhában. Fizettek a táncért, mint most, de régebben az nem volt, egészen régen, csak utána jött divatba. Az első táncolta a keresztszülőkkel, a keresztapja kérte föl, ugye, utána sorban mindenkivel. Aztán a végén az anyjával, meg az apjával, akkor jött megint a sírás-rívás. Aztán a

legvégén a vőlegénnyel, úgyhogy az megszőktette. A barátai már ott álltak az ajtóban és várták, aztán jól elverték a kendőkkel! Csomót kötöttek a végére és azzal ütötték!

Régen nem volt divat a legénybúcsú. Most egy párszor hallottam, hogy hát legénybúcsú, de...

Éjfél után volt, hogy jöttek a vőlegény barátai, nem voltak mind meghívva, ugye, azok kint énekeltek, ilyen búcsúzást, elbúcsúztak a legénytől. Azok énekeltek kinn, és szólt a zene, és három számot kaptak, háromszor táncolhattak. És mindegyik fölkerete akit akart. Kint ittak, süteményt kaptak és három tánc járt nekik. Utána elmentek, nem maradtak ott.

A ruhám az világoskék volt, solymári viselet, csak szép selyemből, aztán szép fehér koszorú, abból lejött egy ilyen fehér gyöngyös drót ide a bokrétához. Az ugye ide volt tűzve bal oldalra, mint a vőlegénynek. Neki is ilyen fehér bokrétája volt, meg fehér zakója. A násznép meg rozsmaringot kapott, fehér masnival.

Aztán az ültetés sem volt mindegy, hogy ki hová ült. Azt nem lehetett, mint most, hogy mindenki ül, ahová akar! Hát középen ült a pár, ugye, aztán két oldalról a szülők, aztán a komák és a pap, aztán meg a többi rokonság. És így szép sorba mindenki.

Komaság volt, amikor a keresztmama szült, három napig én vittem neki az ételt. Ez ilyen hagyományos dolog volt. Úgyhogy hát a régiek, az öregek is egymást hívták. Jött a Keresztmama, terhes volt, ugye, és akkor engem hívott meg keresztmamának, és én vittem a gyereket. Az meghalt, és akkor, amikor temették a gyereket, én vittem a kis koporsót a fejemen.

(NÉPRAJZ DOLGOZAT, Jávor Csaba, 1997)